

Huvudmän för statligt finansierade
utredningar

Vägledning för bedömning av kalkyl för inledande utredningar

Denna vägledning är tänkt att ge stöd för huvudmän att bedöma rimlig omfattning och kostnad för en inledande utredning av ett förorenat område. Den är uppdelad i

- en beskrivning av omfattning och syfte, och
- en checklista för att räkna ut storleken på det bidrag som behövs för den utredning du som huvudman planerar att genomföra.

Det finns två typer av tidiga utredningar av ett förorenat område. Ibland kan de dock göras i ett och samma steg.

- MIFO fas 2-utredningar görs på platser där man misstänker föroreningar. De har som syfte att kontrollera om det finns föroreningar på eller i anslutning till det aktuella området (vanligtvis i mark och grundvatten, men eventuellt även i ytvatten, sediment, porluft, byggnader och anläggningar) och i vilka halter dessa förekommer. Målet är att kunna göra en säkrare riskklassning än i inventeringsfas 1.
- En förstudie som kan vara lite mer omfattande än MIFO fas 2, och där objektet har fått riskklass 1 eller 2. Syftet är att få mer kunskap, och komma fram till om det finns behov av att minska riskerna ur hälso- och miljösynpunkt genom åtgärder.

Ingående moment i en inledande utredning

Att tänka på inför projektet

Huvudmannen tar hjälp av en konsult med kompetens och erfarenhet av miljötekniska utredningar. Om kommunen har avtal

med en konsult som uppfyller kraven kan huvudmannen avropa den här tjänsten. Finns inget sådant avtal blir det första steget att upphandla tjänsten. Viktigt att tänka på är att en upphandling tar mer tid för huvudmannen. Det tar också längre tid innan själva utredningen kommer i gång. Ska man göra flera utredningar kan det vara tidsbesparande att först göra en ramavtalsupphandling.

Naturvårdsverket ställer krav på att provtagning ska göras av certifierade provtagare och följa certifieringsordningen Nordtest Envir 008 i alla projekt som finansieras med statliga medel. Det gör provhanteringen något mer omständlig och lite dyrare.

Projektets delar

- Konsulten gör först en historisk inventering av området. Detta görs för att kunna välja provtagningspunkter och analyser av föroreningar som kan finnas på området. Till exempel analyseras alifatiska och aromatiska kolväten i jorden där en diesalcistern har stått.
- Konsulten tar fram ett förslag på provtagningsplan som granskas av huvudmannen och länsstyrelsen. Även tillsynsmyndigheten bör få tillfälle att titta på planen.
- Huvudmannen informerar och stämmer av med berörda fastighetsägare och verksamhetsutövare som påverkas av utredningen.
- När provtagningsplanen är godkänd kan konsulten planera och genomföra provtagningen.
- Resultaten presenteras i en rapport som beskriver genomförandet, föroreningssituationen och riskerna för miljö och människors hälsa. Rapporten kan också innehålla förslag på kompletterande utredningar eller åtgärder.

I avtalet med konsulten bör ingå att hålla ett startmöte, och även ett slutmöte där resultaten presenteras och alla kan ställa frågor. Under projektets gång kan fler möten hållas om det är nödvändigt, annars kan man hålla kontakten via telefon eller e-post.

Mer information om huvudmannens roll och ansvar samt statsbidrag för utredningar finns i Naturvårdsverkets "Kvalitetsmanual för statlig finansiering av förorenade områden".

Tids- och kostnads kalkyl för ingående moment

Nedanstående kalkyler bygger på erfarenhet från utredningar utförda under år 2023 - 2025. Kostnaderna kan skilja sig beroende på många faktorer, så det är viktigt att jämföra med det aktuella projektet och justera siffrorna för det.

En ganska vanligt förekommande omfattning av provtagning i en MIFO fas 2-utredning är cirka 6 - 10 jordprover med borrhandsvagn/grävsropa och 3 grundvattenprover. Detta kan dock skilja sig mycket beroende på områdets storlek och vilka föroreningar som misstänks finnas där. En förstudie brukar vara mer omfattande, med fler provtagningspunkter och vid behov fler medier (till exempel ytvatten, sediment eller porluft).

Inledande utredningar brukar vara ettåriga, d.v.s. allt bidrag ska förbrukas under det år som man söker för. Det kan vara svårt att få extra medel i efterhand. Den kostnads kalkyl man gör är alltså det belopp som utredningen behöver utgå ifrån, och man får anpassa omfattningen efter beslutat bidrag.

Det är möjligt att lägga in en post på maximalt 10% av den totala kostnaden för oförutsedda utgifter om det finns osäkerheter i projektplanen. Det behöver i så fall motiveras i ansökan.

Tidsåtgång för huvudmannen/projektledaren

Arbetsmoment	tidsåtgång
Upphandling av konsult / avrop konsulttjänst enligt avtal	10 - 15 h/ 4 - 6 h
Genomföra startmöte med konsult och länsstyrelse	2 - 4 h
Dialog med konsult m fl angående provtagningsplan	1 - 2 h
Information/kontakt med fastighetsägare / ev. verksamhetsutövare inom det område som ska utredas	2 - 5 h
Frågor från konsult/ fastighetsägare / verksamhetsutövare inför och under markundersökning	2 - 5 h
Möte med konsult, länsstyrelse och gärna tillsynsmyndighet när resultatet ska presenteras	2 - 4 h
Redovisning och hantering av projektets ekonomi	3 - 5 h

En schablonsumma kan vara att huvudmannen som projektledare behöver lägga 25 timmars effektiv tid på en inledande utredning om avrop kan ske, och 30 timmar om konsulten ska upphandlas. Om konsulten upphandlas för att även driva projektet (projektledare), kommer huvudmannens projektledares behov av tid att minska.

Timkostnad för huvudmannen räknas fram med hjälp av mallen ”Beräkning av timpris enligt självkostnadsprincipen”.

Om huvudmannen tar hjälp av ett internt miljöstöd från kommunens tillsynsmyndighet kan även miljöstödet tid debiteras. Timkostnaden räknas då fram på samma sätt som huvudmannens kostnad, man kan alltså inte använda tillsynstaxan.

Tidsåtgång för konsulten

Arbetsmoment	tidsåtgång
Inläsning och platsbesök (beroende på avstånd mellan konsultkontor och objekt)	20 – 35 h
Startmöte med huvudman	3 h
Framtagande av provtagningsplan	25 – 35 h
Förberedelse för fältarbete	10 – 25 h
Fältarbete (2 dagar à 8 h och 2 personer)	36 – 40 h
Provurval och provhantering	6 – 10 h
Riskklassning och upprättande av rapport	45 – 60 h
Slutmöte	2 – 4 h

Totalt uppskattas konsultens arbetstid bli cirka 160 – 200 timmar. Timkostnaden brukar ligga i ett spann mellan 750 och 1200 kronor.

Konsultens övriga kostnader

Arbetsmoment	Kostnad *
Transporter (bilkostnader)	Ca 2000 kr/dag
Ev. logi, traktamente	Ca 5000 kr/natt, 2 pers
Etablering av borrhbandvagn	Ca 5000 kr
Hyra av borrhbandvagn	Ca 15 000 kr/dag

Etablering av grävmaskin	Ca 3000 kr
Hyra av grävmaskin	Ca 8000 kr/dag
Hyra av instrument (GPS, PID, XRF)	Ca 700 - 2000 kr/ dag och instrument
Grundvattenrör med dexel	Ca 3 400 kr/st

*Kostnaderna är satta utifrån 2024 års prisnivåer och kan behöva indexjusteras.

Även här behöver de angivna kostnaderna bedömas mot omfattning och andra omständigheter i det aktuella projektet.

Analyser

Analyskostnader beror på vilka ämnen som behöver analyseras. Om utredningen är av den ganska vanligt förekommande omfattning som används i mallen kan en schablonkostnad på 50 000 kronor användas.

Analyser av PFAS och dioxiner är relativt dyra (3000 - 5000 kr/st). Om mer än ett fåtal sådana analyser ska göras bör kostnaden för analys justeras uppåt. Även andra specialanalyser kan kosta mycket.